

9. ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

1^ο ΕΙΔΟΣ: ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ

ΥΠΟΘΕΣΗ: *εί* + οριστική

ΑΠΟΔΟΣΗ: κάθε έγκλιση

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ: 1) Από τον παραπάνω συνδυασμό εξαιρείται αυτός που αποδίδει το 2^ο είδος (βλ. παρακάτω).
2) Εάν και στην υπόθεση και στην απόδοση υπάρχει οριστική μέλλοντα, τότε έχουμε **πραγματικό με έννοια προσδοκώμενου**.

2^ο ΕΙΔΟΣ: ΤΟ ΑΝΤΙΘΕΤΟ ΤΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΥ

ΥΠΟΘΕΣΗ: *εί* + οριστική ιστορικού χρόνου

ΑΠΟΔΟΣΗ: δυνητική οριστική

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ: 1) Υπάρχουν περιπτώσεις που το δυνητικό *ἔν* παραλείπεται. Αυτές είναι: α) με τους ιστορικούς χρόνους των **απρόσωπων ρημάτων/ εκφράσεων**. β) με τους ιστορικούς χρόνους των ρημάτων **κινδυνεύω, βούλομαι, ἀξιῶ, εἶμί, ὀφείλω, δύναμαι**.

2) Σπάνια ως απόδοση του είδους αυτού τίθεται **δυνητική ευκτική**, αντί για δυνητική οριστική. Αυτό συμβαίνει στους ρητορικούς λόγους, ιδιαίτερα με τα ρήματα **ἐπιτιμῶ, αἶτιῶμαι, αἶτιαν ἔχω**, όταν από λεπτότητα αποφεύγουν την απότομη έκφραση, π.χ. *Εἶ μὲν γάρ ἐπεχείρουν λέγειν ταῦτα. οὐδέεις ἔστιν ὅστις οὐκ ἔν εἰ κότως ἐπιτιμήσειέν μου*.

3^ο ΕΙΔΟΣ: ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΟ

ΥΠΟΘΕΣΗ: *έάν, ἔν, ἦν* + υποτακτική

ΑΠΟΔΟΣΗ: οριστική μέλλοντα ή άλλη μελλοντική έκφραση. Αυτές είναι: α) **προστακτική**, β) **προτρεπτική / απαγορευτική υποτακτική**, γ) **ευχετική ευκτική**, δ) **χρή ή δεῖ** + **απαρέμφατο**, ε) **οριστική παρακειμένου** (σαν να έχει ήδη συμβεί το προσδοκώμενο), στ) **δυνητική ευκτική**, ζ) **ρηματικά επίθετα σε -τέος / -τός**.

4^ο ΕΙΔΟΣ: ΑΟΡΙΣΤΑ ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΟ ΣΕ ΠΑΡΟΝ/ΜΕΛΛΟΝ

ΥΠΟΘΕΣΗ: *έάν, ἔν, ἦν* + υποτακτική

ΑΠΟΔΟΣΗ: οριστική ενεστώτα ή γνωμικός αόριστος (αόριστος που ισοδυναμεί με ενεστώτα)

5^ο ΕΙΔΟΣ: ΑΠΛΗ ΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΛΕΓΟΝΤΟΣ

ΥΠΟΘΕΣΗ: *εί* + ευκτική

ΑΠΟΔΟΣΗ: δυνητική ευκτική

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Σπάνια στην απόδοση μπορεί να έχουμε **οριστική αρκτικού χρόνου, προστακτική, ευκτική ή υποτακτική**.

6^ο ΕΙΔΟΣ: ΑΟΡΙΣΤΑ ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΟ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

ΥΠΟΘΕΣΗ: *εί* + ευκτική

ΑΠΟΔΟΣΗ: οριστική ιστορικού χρόνου με *ἔν* ή χωρίς *ἔν*.

ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΟΣ ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ: Στον πλάγιο λόγο, η απόδοση ενός υποθετικού λόγου μπορεί να είναι: α) **δευτερεύουσα πρόταση** (π.χ. *Ἀπαγγείλατε Ἀριαίῳ ὅτι ἐπορευόμεθα ἄν ἐπί βασιλέα, εἰ μὴ ὑμεῖς ἦλθετε*), β) **κατηγορηματική μετοχή** (π.χ. *Τίς οὕτως εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν, ὅστις ἀγνοεῖ τὸν πόλεμον δεῦρο ἦξοντα, ἄν ἀμελήσωμεν;*), γ) **απαρέμφατο** (π.χ. *Οἶομαι μὲν οὕν, ἐάν τὰ πεπραγμένα διηγῶμαι, ῥαδίως ὑμᾶς εὐρήσειν τὴν ἀλήθειαν = εὐρήσετε, προσδοκώμενο*).

Επίσης, αν το ρήμα εξάρτησης είναι σε ιστορικό χρόνο, τότε μπορεί να μεταβληθεί και η υπόθεση π.χ. *Ἔλεγεν ὅτι, εἰ τις κλέπτοι, κολάζοιτο*. (εξαρτημένος υποθετικός λόγος του πραγματικού, αφού η ευκτική πλάγιου λόγου κλέπτοι ισοδυναμεί με οριστική).

ΕΛΛΕΙΠΤΙΚΟΙ ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ: Λέγονται αυτοί στους οποίους παραλείπεται – ως ευκόλως εννοούμενη- είτε η υπόθεση ή η απόδοση. Από τέτοιες περιπτώσεις προήλθαν οι επιρρηματικές φράσεις: *εἰ δέ μή*= διαφορετικά, αλλιώς, *εἰ μή*= παρά μόνο, *εἴ τις ἄλλος*= περισσότερο από καθετί άλλο, *εἴ περ ποτέ*= περισσότερο από κάθε άλλη φορά, *ὥσπερ εἰ* = κατά κάποιον τρόπο, *ὡς εἰ* / *ὥσπερ ἄν εἰ* = σαν να

ΛΑΝΘΑΝΟΝΤΕΣ ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ: Λέγονται αυτοί που η υπόθεσή τους κρύβεται μέσα σε μια άλλη λέξη, συνήθως **υποθετική μετοχή**, π.χ. *Μὴ καμών οὐκ ἄν δύναιο εὐδαιμονεῖν = Εἰ μὴ κάμοις, οὐκ ἄν δύναιο εὐδαιμονεῖν*, λανθάνων υποθετικός λόγος που δηλώνει απλή σκέψη του λέγοντος. Εκτός από υποθετική μετοχή, λανθάνοντα υποθετικό λόγο έχουμε σε **εναντιωματική πρόταση/ μετοχή, χρονικο-υποθετική πρόταση/ μετοχή, αναφορικο-υποθετική πρόταση/ επιθετική μετοχή, ευθεία ερώτηση** (π.χ. *Ἄδικεῖ τις ἐκόν; Κολασθήσεται. → Εἴ τις ἀδικεῖ ἐκόν, κολασθήσεται*) ή ακόμα και μέσα σε **εμπρόθετο προσδιορισμό** (π.χ. *Δεῖ δὴ χρημάτων καὶ ἄνευ τούτων οὐδέν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων → Δεῖ δὴ χρημάτων καί, εἰ μὴ ταῦτά ἐστι, οὐδέν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων*).